

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

NOVIČAS

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

Konec velike rudarske borbe na Angleškem.

Anglija je te dni obvladala enega najnevarnejših in največjih socialnih bojov, ki so kdaj pretresali njeno notranjost: temeljem sporazuma se je poravnal spor med rudarskim delavstvom in rudniškimi podjetniki. Kakor znano, je bil spor globoko segajoč, saj so hoteli podjetniki delavstvu znižati plače na predvojno stopnjo, delavstvo je pa zahtevalo po vojni sem brezposojno podružabljenje rudnikov. Stavka, ki je trajala mnogo tednov, je zahtevala ogromnih žrtev ne samo od delavstva in podjetništva, ampak od celih pokrajin, od države in celokupnosti sploh. Težko bi kaka druga država na svetu prenesla tako socialno krizo s toliko hladnokrvnostjo na vseh prizadetih straneh, s tolikim mirom in redom, nego Anglija. Se pač pozna mnogostoletna politična tradicija in vzgoja te klasične dežele parlamentarizma.

Naše čitatelje bo pač predvsem zanimalo vprašanje, koliko so dosegli angleški rudarji. Lloyd George je v spodnji zbornici označil rudarske pridobitve kot največje, ki jih je kdaj doseglo delavstvo. Dejstvo je, da so rudarji izvajali soudeležbo na dobičku premogovnikov. Sporazum se je sklenil na tej-le podlagi:

Minimalna plača rudarskih delavcev je za 20 % višja nego so bile plače pred vojno. Delodajalci prepuste delavstvu 83 % kosmatega dobička in se zadovolja sami s 17 % obrestovanjem svojega kapitala. Za obnovo obrata po premogovnikih, ki premog izvažajo in ki so posebno poškodovani, bo prispevala vlada. Istotako se bodo rudarjem po teh premogovnikih znižavale plače do gori označene stopnje po lagoma tekom mesecev julija, avgusta in septembra. Tudi v to svrhu bo prispevala država. Skupni državni prispevek pa ne sme presegati 10 milijonov funtov sterlingov. Lastniki teh rudnikov se za mesec julij, avgust in september odpovedo svojemu deležu na dobičku.

Pogodba velja do 30. septembra 1922 in se more odpovedati od ene in druge strani s trimesečnim odpovednim rokom. Za reševanje morebitnih sporov se ustanove pokrajinski uradi in višji narodni urad, v katerih bodo enakomerno zastopani delavci in podjetniki.

Delo v premogovnikih se začne 4. t. m.

Navidez bi bila pridobitev 83 % kosmatega dobička za delavstvo znatno izboljšanje, a to izboljšanje je bolj moralnega nego materialnega pomena, ker je gotovo, da kljub temu delavstvo ne bo imelo niti od daleč tistih mezd, ki jih je dobivalo med vojno. Od gmotnih žrtev, ki jih je utrpelo tekom štrajka, si angleško rudarsko delavstvo zato ne bo tako kmalu odpomoglo in čustva, s katerimi je šlo danes na delo, so vsekakor vse preje nego zmagovita. Vendar je angleško delavstvo tudi v tem boju dokazalo silo svoje organizacije in moč svoje solidarne volje, preko katere nobena druga moč ne more preiti na dnevni red.

Boj, ki ga je angleško rudarsko delavstvo pravkar izvajalo, vojuje istočasno tudi ameriško delavstvo in ta boj čaka tudi vse ostalo delavstvo v Evropi. Kakor hitro bodo končnoveljavno padle cene življenjskim potrebščinam, posebno kruhu, bo kapital hotel znižati tudi delavske mezde in prikrajšati duševne delavce, nastavljenice in uradnike. Tu mora biti delavstvo in morajo biti naši ljudski zastopniki na straži in pripravljeni na boj. Kajti ni dvoma, da se bo kapitalizem skušal okoristiti tudi ob tej priliki na škodo delavstva in da bo toliko bolj hitel znižavati plače, kakor je bil počasen in odporen pri zviševanju. Delavci torej — na stražo!

Rusko-turško zavezništvo se krha?

Turški nacionalistični krogi so začeli nasproti ruskemu zavezniku postajati nezaupni. Boljševiška armada, ki se pod pritvijo zavezniške pomoči s sumljivo naglico zbira v Armeniji, je tem krogom komaj ljubša nego grške čete v Mali Aziji. Kemal paša sumi svoje zaveznike, da se hočejo ob tej priliki na lep način polastiti Karsa in Erzeruma z njunim ozemljem in da Rusi

Armenijo zasedajo — zase. Ta sum je tako velik, da se turški vrhovni poveljnik v Armeniji Kiazim Kara Bekir upira oditi s svojimi četami proti Grkom, ker hoče varovati fronto proti — boljševiški armadi.

V resnici vse kaže na to, da igrajo ruski boljševiki nasproti Turčiji dvojno vlogo. Ne-le da so v Carigradu pravkar odkrili obsežno boljševiško zaroto, ki jo je vodil načelnik tamošnjega ruskega diplomatskega zastopstva, ampak so postale očite tudi vezi sovjetske vlade v Moskvi z Enver pašo, ki je nasprotnik Kemalov in bi ga rad vrgel.

Preiskava proti atentatorjem.

Belgrad, 4. julija. (Izvirno.) Včeraj popoldne se je izvršila konfrontacija atentatorja Stejića z komunističnimi poslanci Filipovićem, Čopićem in Kovačevićem. Atentator je obstal pri svojih trditvah, da je delal v sporazumu z njimi in da je obstojal teroristični klub za izvedbo atentata na prestolonaslednika-regenta. Filipović je bil deprimiran in je izjavil, da atentatorja ne pozna. Ostala dva poslanca sta izjavila, da Stejića sicer poznata, da pa o njegovih namerah nista ničesar vedela. Kovačević je bil tekom preiskave miren in hladnokrvnen. Iz Novega Sada so pripeljali v Belgrad tudi Czapia, ki je bil določen kot neka rezerva v lučju, če se Stejiću atentat ponesreči. Iz neznanega vzroka pa ni prišel v Belgrad. Czapci je izjavil, da Filipovića ne pozna, pač pa Čopića in Kovačevića, za katerega je dejal, da je intelektualni ustvaritelj atentata. Kovačević mu je tudi govoril o tem, kako močna je njihova organizacija, ki bo pričela odločen boj proti današnjemu režimu. Poslanca Čopić in Kovačević sta izjavila, da Czapija poznata, da pa nista imela z njim nikakih zvez. — Tekom današnjega dne bo preiskovalni sodnik odločil glede nadaljnjega postopanja napram aretirancem. Včeraj so pripeljali iz Novega Sada še 12 oseb, ki so v zvezi z atentatom in pri katerih so našli mnogo bomb in pušk.

Belgrad, 3. julija. (Uradno) Preiskava o atentatu na prestolonaslednika regenta Aleksandra je prinesla nova odkritja. Na podlagi izjave atentatorja Stejića je bil prepeljan v Belgrad Lazo Czak, ki je priznal, da je bil določen sodelovati pri atentatu na prestolonaslednika ter da je kasneje dobil nalog, naj ne gre v Belgrad in naj ostane doma. Ta ukaz je dobil od začasnega terorističnega odbora v Novem Sadu. Izpovedal je, da sta poslanec Kovačević in napadalec Stejić tvorila zvezo med terorističnim odborom in izvrševalnim odborom belgrajske komunistične centrale. Za ta posel so uporabljali več kurirjev, med njimi tudi ženske. Czak je bil določen, da nabavi in razdeli orožje. Atentata se ni udeležil, ker se je tega ustrašil. On je ostalih 32 bomb, ki jih je imel skrite na dvorišču novosadske bolnice, kasneje za-

V tem se Grkom v Mali Aziji jako slabo godi in so na tem, da se umaknejo iz Izmidia. S tem bi bili kemalisti — in za njimi boljševiki — znatno bliže Carigradu. V Carigradu pa sedi ententa. Zato ni čuda, da ta postaja nervozna in se posvetuje, kako rešiti vse nasprotujoče si interese tam doli. Stiska bo po vsej priliki dovedla do sporazuma med Anglijo in Francijo in Grško utegne le dobiti pomoč, ki jo tako nujno pričakuje ali pa se bo, kar je še bolj verjetno, sklenil sporazum s kemalisti na škodo — Grčije.

kopal v bližini Novega Sada. Oblastva so takoj odredila, da se te bombe poiščejo, ki so se včeraj zjutraj tudi res našle. Razen teh bomb se je našlo tudi nekaj drugega orožja. Czak je pripovedoval o zgodovini atentata, v kolikor mu je bilo znano. Zanimiva je naslednja epizoda: Atentator Stejić je prišel nekega večera v belgrajsko skupščino s tremi bombami v žepu in jih je nameraval vreči v dvorano. Da bi svoj napad mogel izvesti nemoteno, so se dogovorili, da se za trenotek prekine električni tok, da bi bila dvorana v temi. Na ta način bi se namera mogla najlažje izvršiti. Napadalec bi nemoteno vrgel bombe v smeri, ki bi si jo izbral. Načrt se je natanko pripravil. V skupščini je nastala tema. To je bilo za interpelacije o gospodarstvu na Topčiderskem Brdu. A Stejić bomb ni vrgel, ker je baš takrat govoril komunistični poslanec Nedić, in je svojo namero opustil, ker ni hotel spravljati v nevarnost enega voditelja komunistične stranke. Czak je tudi označil mesto, kjer je bila takrat prerezana električna žica. Včeraj so ugotovili na licu mesta, da je bila električna žica prerezana na onem mestu, ki ga je označil Czak. Včeraj ob dveh popoldne se je začelo zaslišavanje aretiranih komunističnih poslancev. Prvi je bil zaslišan poslanec Filip Filipović, zvečer pa Čopić. Filipović se je branil s svojim dosedanjim delovanjem, kjer je vedno kazal miroljubnost in strpljivost. Oba poslanca sta zanikala vse, česar so ju dolžili. Danes dopoldne je bil zaslišan še tretji prijeti poslanec, Kovačević, ki tudi vse taji. Popoldne so prijete poslance konfrontirali z atentatorjem Stejićem, ki jih je v zvezi z dijakom Nikolićem največ obremenil. Napadalec Stejić je ponovil vse svoje prejšnje obtožbe, katere pa so poslanci samo zanikali. Potem so Czakija konfrontirali s poslancema Čopićem in Kovačevićem. Czak obtožuje samo ta dva poslanca in izjavlja glede Filipovića, da ga ne pozna. Tudi ta priča potrjuje vse prejšnje izpovedbe. Aretirani poslanci so odločno zanikali njegove trditve. Zdi se, da je njihovo vedenje danes manj samozavestno kakor včeraj.

Gosp. Pesek ne bo potrjen?

»Avtonomistu« poročajo iz Zagreba: Iz Belgrada javljajo, da se je v krogih slovenskih parlamentarcev razširila vest, da je sklenjena stvar, da g. Pesek ne bo potrjen za ljubljanskega župana, ampak da bo imenovan za Ljubljano kraljevski komisar. Kot komisar se imenuje dr. Zarnik.

Ker morajo za nepotrjitev od občinskega sveta pravilno izvoljenega župana avtonomnega mesta Ljubljane biti tehtni, v zakonu utemeljeni razlogi, je jasno, da se občinstvo zanima, kaj ima belgrajska vlada zoper osebo g. Peska. To pa nam pove »Jutro« v sledeči brzojavki iz Belgrada:

»Poslanec Brandner (NSS) je vprašal ministra Kukovca, kakaj se še ni predložila kroni potrditev Antona Peska za ljubljanskega župana. Minister dr. Kukovec je opozoril poslanca Brandnerja na naredbe njegovega lastnega govora v ustavotvorni skupščini, glasom katerega so za A. Peska glasovale združene tudi stranke, ki so proti jedinstvu države in celo komunisti. Minister dr. Kukovec je pojasnil poslancu Brandnerju, da sicer to vprašanje ne spada v njegovo kompetenco, da bi pa v interesu države ne mogel priporočiti kroni tako izvoljenega župana v potrjenje, ampak le

osebo, ki je izvoljena na pozitivnem ustavnem programu.«

To utemeljevanje ministra Kukovca je seveda larifari. Župana Peska niso izvolili komunisti, marveč večina občinskega sveta, v katerem imajo komunisti izmed 49 glasov samo 6. Mi bi radi vedeli, katere občinske svetnike izmed onih 29, ki so oddali svoj glas g. Pesku, šteje minister Kukovec med protidržavne razun komunistov: ali zastopnike SLS ali socialdemokrate ali narodne socialiste? Pravzaprav je izjava Kukovca naravnost nesramna in bi bil v vsaki drugi državi minister, ki bi zastopnikom, izvoljenim od večine lojalnega prebivalstva, pavšalno očital protidržavno mišljenje, nemogoč.

Stvar je enostavno ta, da se pod vlado g. Pašića ne jemlje ozir na stvarne razloge, marveč odločuje povsod le samovolja ene stranke. Vsled tega še danes nimajo slovenska glavna mesta svojih županov razun Celja, ker je bil tam izvoljen demokrat. Namesto občinskega volivnega zakona naj se izda obznana, da župana in občinske svetnike odslej enostavno imenuje mestni izvrševalni odbor jugoslovanske demokratske stranke in bo vseh komedij konec.

Orlovski tabor v Kranju

Včerajšnja nedeljo je Kranj, središče naše Gorenjske, doživel slavje, kakršnega kranjski meščani še ne pomnijo. Že v soboto dopoldne je prispelo do 200 tekmovalcev. V nedeljo zjutraj je oživilo mesto Kranj, od kolodvora do savskega mostu so se začeli zbirati Gorenjci in Gorenjke v narodnih nošah, Orlici in drugi udeleženci. Iz Ljubljane je pripeljal poseben vlak do 1000 udeležencev, vsi drugi vlaki z vseh smeri so dovedli udeležence gorenjskega tabora. Ob pol 11. uri se je začel mikati sprevod, katerega je otvoril oddelek Orlov, sledili so Gorenjci v narodnih nošah na konjih, potem orlovska konjenica, za družtv. zastavami so korakali gorenjski fantje posebno pozornost so vzbujale skupine narodnih noš, ki so bile razdeljene po celem sprevodu, krasen je bil pogled na stotin Orlov in Orlic, zelo častno je bilo zastopano katoliško dijaštvo. Največjo pozornost so vzbujali bratje in sestre iz zasedene Idrije. V sprevodu so sodelovale tri godbe: jeseniška, menegaška in gasilska iz Kranja poleg številnih orlovskih trobentaških zborov. Sprevod so zaključili krasno ozaljšani kmetjski vozovi.

Sprevod se je pomikal ob velikem navdušenju in pozdravljanju skozi okrašene mestne ulice. Na Glavnem trgu je daroval sv. mašo presv. škof dr. Karlin, cerkveni govor je govoril škofjelovski župnik, g. dr. Klinar, ki je v svojem govoru pozivljval Orle in Orlice in zbrano gorenjsko ljudstvo na branik za Boga, krščansko vero in katoliško cerkev. Življenje posameznika in vseh skupaj po krščanskih načelih je predpogoj za napredek organizacije. Pri sv. maši je prepevala Pevska zveza združenih gorenjskih pevskih zborov pod vodstvom domačega g. cerkvenega pevovodje Mohorja. Po sv. maši je jeseniška godba zajgala državno in narodno himno. Množico, ki je bila zbrana na trgu, cenijo očividci do 15 tisoč udeležencev. Po sv. maši je v imenu Orlovske zveze pozdravil njen predsednik Pirc udeležence gorenjskega orl. tabora. »V Kristu luč, v Kristu moč, v Kristu spas«, to je geslo naše mladinske organizacije. Posebej je pozdravil voditelja katoliškega ljudstva g. dr. Korošca, katerega je množica burno pozdravljala, hkrati se je spomnil onega dne, ki ga je doživel g. dr. Korošec 1. 1918 v Kranju, ko je vnela srca kranjskih meščanov za ujedinjenje Jugoslovancev. Posebno prisrčno je bil pozdravljen g. p. Dudernot iz reda francoskih lazarisov iz Bitolje, ki spremlja v Francijo 25 mrtvih francoskih rojakov, padlih na solunski fronti. Burno pozdravljen se je zahvalil g. dr. Korošec za pozdrav, poudarjajoč velike kulturne naloge katoličanov v Jugoslaviji, ki naj tvorijo most med zapadom in vzhodom, ki naj prinesejo tudi med naše pravoslavne brate živo versko prepričanje krščanskega ljudstva. Nato je g. p. Dudernot v lepi francosčini dal izraza veselju, ki ga navdaja danes, ko prisostvuje tako veličastni katoliški manifestaciji. S klici: »Živela katoliška Francija! Slava junakom solunske fronte!« se je zaključilo pozdravno zborovanje, potem pa je zbrana množica odpela še narodno himno.

Popoldne je prispel vlak z brati Hrvat, ki so na svojem potu k Sv. Joštu, kjer imajo večdnevni tečaj, počastili orlovsko prireditev.

Ob 4. uri se je pričela javna telovadba na krasnem telovadišču na »farovski loki«, katerega je prepustil v uporabo kranjski g. dekan Koblar. Na telovadišču se je zbrala tisočglava množica. Telovadni nastop Orlov in Orlic je pokazal velik tehnični napredek od lanskega leta. V imenu Orlic je pozdravila podnačelnica učiteljica s. Zerovnikova, v imenu hrvaškega seniorata je govoril vseučiliški profesor g. dr. Živković. Predsednik O. Z. je zaključil telovadbo z lepim govorom, nakar je sledil razdelitev diplom telovadcem.

Po telovadbi se je razvila prosta zabava, ki je trajala do večera, nato so se udeleženci odpeljali na svoje domove. Poslanca gg. dr. Korošec in Brodar sta bila povsod, kjer sta se pokazala, navdušeno pozdravljena.

Širite „NOVI ČAS“

Dnevni dogodki.

— Utopil se je trgovski pomočnik Janez Mastnak, rodom iz Celja. Ko se je 21. pr. m. vozil s čolnom po Dravi, se je čoln prevrnil in mladenič je izginil v valovih. Pred par dnevi so našli njegovo truplo v bližini Sv. Marka nižje Ptuja.

1000 kron kazni za klic: Živio Radič. Politična oblast v Livnu v Bosni je kaznovala pet kmetov, ki so klicali: »Živio Radič« z globo po 1000 kron.

— Radišin teden se je 3. t. m. začel v Zagrebu. Otvorila se je razstava vajeniških del in po ulicah so zbirali prispevke za vajeniško društvo »Radiša«. Prireditve se bodo cel teden nadaljevale.

— Ureditev izseljeniškega vprašanja. Kakor poročajo iz Beograda, je ministristvo za socialno politiko izdelalo naredbo, s katero se ureja izseljeniško vprašanje. Po tej naredbi se izseljenci zavarujejo pred vsakim izkoriščanjem raznih agentov, zavarujejo pred možnostjo, da bi bili v Ameriki odklonjeni in končno se jim zagotavlja državno varstvo za ves čas njihovega bivanja izven domovine.

— Dela za Dijaški dom v Zagrebu se vrše s tako naglico, da se slovesno blagoslovijo temelj najbrže že 10. t. m. Akademiki pridno kopljejo in odvažajo zemljo, pripravljajo apno in pesek in vrše vsa druga težaka dela. Praški zgled je našel pomemalce.

— Jugoslovansko Sokolstvo. V Zagrebu se je te dni vršila sokolska konferenca, na kateri je bil za starostu Jugoslovanske sokolske zveze izvoljen dr. Ravnihar. Zveza šteje sedaj 1.400.000 članov.

— Razširjenje selske službe pri poštnem uradu Begunje pri Cerknici. S 1. avgustom t. l. se razširi pri poštnem uradu Begunje pri Cerknici dostavljanje poštnih pošilk po selskem pismonoši na tele kraje: Gošić, Krušče, Reparje, Cajnarje, Bečaje, Hruškarje, Žilče pri Sv. Vidu, Korošče, Koščake, Kranjci in Gora. Dostavlja se bo v teh krajih vsak torek, četrtek in soboto. V krajih Bezuljak, Dobec, Kožljek in Brezje, kjer se je dosedaj dostavljalo vsak dan razun nedelj, se bo od istega dne dalje dostavljalo vsak ponedeljek, sredo in petek. V krajih Selsček in Tonol bo selski pismonoša še naprej dostavljala vsak dan razun nedelj.

— Otvoritev poštne nabiralnice Jevnice. Dne 16. julija 1921 se odpre v Jevnici (občina Kresnice) poštna nabiralnica z uradnim nazivom Jevnica (Kresnice). Nabiralnica spada v okraj poštne urada Kresnice, kateremu je tudi podrejena in s katerim bo imela zvezo trikrat na teden in sicer ob ponedeljkih, sredo in sobotah, vsakrat po selskem pismonoši imenovanega poštne urada po sledečem redu: Odhod iz Kresnic ob 16.30, prihod v Jevnico ob 18. uri; odhod iz Jevnice ob 18.10, prihod v Kresnice ob 19.25. Na poti v Jevnico bo sel dostavljala v kraju Kresniške poljane. — V okoliš nabiralnice spadajo sledeči kraji in selišča: Jevnica, Mala Dolga Noga in Goliše, vsi iz občine Kresnice.

— Iz D. M. v Polju nam pišejo: Leta in leta smo imeli dnevno dvakratno vozno poštno zvezo z Ljubljano. S 1. julijem pa je odpadla dopoldanska vozna poštna zveza in nam je ostala samo še popoldanska poštna zveza z Ljubljano. Na eni strani vedno višje, da ne rečemo nedosežne poštne pristojbine, na drugi strani pa odprava poštnih zvez, to nikakor ni v prospeh prometa. Zato upamo, da poštna uprava popravi napako in nam vrne dopoldansko poštno zvezo.

— Proti tujerodnim delavcem v Trstu. Nacionalistična (fašistovska) delavska zbornica v Trstu je sklicala za danes javni shod zoper tujerodne delavce. Pripravljajo se akcije, da se odpustijo neitalijanski uradniki, nameščenci in delavci iz vseh uradov, trgovin in podjetij.

Podraženje kruha v Italiji. S 1. julijem se je v Italiji zopet uvedla svobodna trgovina, kar se tiče žitnih produktov. Komisarji za prehrano pa bodo funkcionirali še do konca tega leta, ker bodo v marsikaterih krajih vsled aprovizacije nekaj časa v zadregi. Nova naredba o svobodni trgovini z žitom je imela precej ta efekt, da so se cene kruha zvišale.

— Smrti vsled nezdov v Združenih državah. Tekom enega leta umrje več ljudi v Združenih državah vsled nezdov, kot radi strašne bolezni raka. Skupno število smrtnih nezdov tekom leta 1918 je znašalo po vladnih statistikah 83.000 ljudi. Tekom zadnjih desetih let so se avtomobilske nesreče kar podesetorile. Od vsakega milijona prebivalstva je bilo tekom l. 1918 ubitih po avtomobilih 90 ljudi, dočim je bilo od leta 1906 do 1910 ubitih le po deset ljudi na leto na vsak milijon. Dočim je bilo število avtomobilskih nezdov tako strašno poskočilo, je število smrtnih nezdov vsled železnice in poul. kar kar znatno adlo, in to bržkone vsled varnostne propagande na teh prometnih sredstvih. Spraviti smrtnih nezdov in poškodb vsled ponesrečenja pod kontrolo je eden izmed najvažnejših problemov v gibanju, stremenju za daljšim, zdravjšim življenjem. Navodila o reševanju in prvi pomoči so znatno znižala nesreče vsled potoplenja. Sledeča tabela, ki jo je priredil Bureau of Census, izkazuje skupno število smrtnih nezdov v letu 1918. v Združenih državah in njihov odstotek z ozirom na poedine vzroke. V tem letu je število smrtnih nezdov znašalo 4.6 od sto od vseh smrti. Skupno število smrtnih nezdov je bilo 83.852, ki so v procentualnem razmerju nastale iz sledečih razlogov: zastrupljenje 3.3 odstot., ogenj 2.1, opekline 10.0, zadušilni plini 5.1, utopjenje 8.3, kresilno orožje 3.1, padci 15.6, premo govorniki, rudniki in kamenolomi 3.9, stroji 3.6, železnice in poulične kare 16.4, avtomobili 11.3, druga prometna sredstva 3.3, vse ostale nezdove 14.0. — Jasno je, da se velika večina žrtvev nezdov rekrutira iz delavskih slojev.

Ljubljanski dogodki.

lj Vaje Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva so se vršile včeraj na poslopju semenišča. Delali so vaje z visokimi lestvami, z vrvmi in s plahkami, po katerih so spuščali ljudi iz II. nadstropja. Občinstvo je z velikim zanimanjem zasledovalo te vaje, ki so dokazale, da je naša požarna bramba v tehničnem oziru dobro napredovala in da se moštvo zaveda svoje težavne naloge v polni meri. Po vaji se je razvil velik spreved uniformiranih ognje-gascev, na čelu jim močna četa konjenikov, ki so vzbujali vseobčo pozornost. Spreved je šel po mestu v Hribarjev gaj, kjer se je razvila domača in neprisiljena zabava. Pri vaji, pri sprevedu in pri veselici je svirala godba dravske divizije.

lj Kongres »Udruženja gledaliških igralcev SHS. Danes in naslednje dni se vrši v Ljubljani kongres igralcev iz cele Jugoslavije. Že včeraj je prispelo mnogo umetnikov, ki so se udeležili odkritja spomenikov Borštniku in Verovški in akademije, ki se je vršila včeraj zvečer v opernem gledališču s prav izbranim progra-

mom. Izvajanja zagrebških, belgrajskih, mariborskih in ljubljanskih umetnikov so nudila občinstvu obilo umetniškega užitka. Žalibog, je bilo gledališče jako slabo zasedeno. — Danes dopoldne so pa prišli tudi ostali člani iz vseh delov Jugoslavije. Ljubljanski igralci in občinstvo jim je priredilo prisrčen sprejem. Ljubljana je ponosna, da se mude v njej tako odlični gosti. Želimo, da bi njih delo bilo kronano z zasluženim uspehom. Iskreno pozdravljamo!

lj Odkritje spomenikov Borštniku in Verovški. Včeraj ob 11. uri se je izvršilo ob prisotnosti zastopnikov vseh ljubljanskih in mnogih zunanjih društev in korporacij ter civilnih in vojaških oblasti v okusno okrašenem vestibulu opernega gledališča odkritje spomenikov naših velikih umetnikov-igralcev Borštnika in Verovške. Pevci združenih pevskih društev so zapeli »Molitev«, na kar je predsednik Udruženja igralcev g. Danilo izrekel sijajen govor, v katerem je razložil pomen svečanega trenutka in predal javnosti oba spomenika. Sohi obeh umetnikov je izdelal g. Kralj.

Iz parlamenta.

(Izvirno poročilo.) Belgrad, 4. julija. Predsednik kluba muslimanskih posl. v iz Južne Srbije Karabegović je odložil svoje mesto in se je klub razšel. Od 12 poslancev jih je 8, ki so že preje pripadali radikalni stranki, vstopilo nazaj v radikalno stranko; glede ostalih 4 poslancev, ki so pripadali demokratski stranki, pa se še ne ve, kaj bodo storili. Trdi se, da ostanejo nevtralni. — Demokratski klub je na svoji včerajšnji seji sklenil, da izda progla. na ljudstvo. V tem progla. bodo demokrati obrazložili svoje delovanje v konstituenti. — Ustavni odbor, ki se je sedaj pretvoril v zakonodajni odbor, je imel včeraj sejo, na kateri je podal dr. Momčilo Ninčić svojo demisijsko kot predsednik. Z ozirom na to da vlada še ni predložila odboru potreben material, se je sklenilo, da bo prihodnja seja 1. avgusta in se bo takrat tudi izvolil novi predsednik.

Preiskava proti atentatorjem. Belgrad, 4. julija. (Izv.) Službeno se javlja, da je ministristvo za notranje zadeve razpisalo nagrade po 10.000 dinarjev za tistega, ki bi pripomogel, da se aretirata pobelega atentatorja Josu Jufta, kmet iz Novega Sada in M. Marinković, mehanik iz Beograda.

Obrtno sodišče.

Dolžnosti in pravice prisednikov. Prisidniki in njihovi namestniki se volijo za 4 leta. Po vsakem drugem letu mora odstopiti polovica prisidnikov in namestnikov in sicer enako število iz obeh volivskih zborov. Za tiste, kateri so na ta način odstopili, se vrši nadomestna volitev. Enako se zgodi, če je sicer odstopilo večje število prisidnikov in namestnikov.

Prisidniki in namestniki, voljeni iz volivskega zbora delavcev, dobijo razun tega za vsakokratno opravilo odškodnino za odhod zaslužka, katerega višina se določi naredbenim potom.

Prisidniki in namestniki morajo priseči, da bodo vestno in nepristransko uradovali.

Predsednik obrtnega sodišča in njegov namestnik izvršujeta svoj urad pod svojo službeno prisego. Nadzorstveno opravico nad njima opravlja predsednik sod-

nega dvora prve stopnje, v katerega okrožju ima obrtno sodišče svoj sedež.

Ime in stanovališče vseh članov obrtnega sodišča se morajo javno razglasiti.

Prisidniki, kateri brez zadostnega opravičenja ne pridejo k seji ali ne pridejo pravočasno in če se odtegujejo svojim uradnim dolžnostim na drug način, se obsojijo od predsednika na redovno globo do 400 kron za vsak slučaj in na povračilo povzročenih stroškov. Ako se pozneje zadostno opravičijo, se taka obsodba lahko celotno ali deloma prekliče.

Proti naložitvi redovne globe je dopusten tekem 14 dni rekurz na sodni dvor prve stopnje.

Sodni dvor prve stopnje mora prisidnika ali namestnika odpustiti iz urada: 1. če nastopijo ali če se zvedo glede njega okolnosti, katere bi izključevale njegovo volivnost; 2. ako grdo krši svoje uradne dolžnosti in posebno, ako se kljub večkratni obsodbi na redovno globo ne udeležuje sej obrtnega sodišča.

Izrek sodnega dvora mora tudi določiti dobo, med katero ne more biti tak prisidnik več voljen. Proti odločbi sodnega dvora je mogoč rekurz na višje deželno sodišče v roku 14 dni.

Sklepom sodnega dvora prve stopnje se mora tedaj tudi izreči, da se prisidnik ali namestnik odveže od urada, če prisidnik iz stanu obrtnih podjetnikov opusti svoje dosedanje podjetje, na podlagi katerega je dosegel volivnost za dotično obrtno sodišče, ali če prisidnik iz stanu delavcev s prestopom k drugemu poklicu trajno izgubi lastnost delavca; dalje če je bil prisidnik iz stanu delavcev tekom treh mesecev na delu pri podjetju, za katero ni pristojno obrtno sodišče.

Proti odločbi sodnega dvora v navedenih pripetljajih je dopusten rekurz na višje deželno sodišče, ki se mora volžiti v 14 dneh. V ravnokar omenjenih primerih prisidniki in njihovi namestniki lahko prostovoljno odložijo svoj mandat.

Dolžnost članov obrtnega sodišča je, da ne sodelujejo v spornih zadevah, katere se tičejo njih samih, njih žen ali takih oseb, s katerimi so v direktnem sorodstvu ali svaštvu ali v adopcijskem razmerju, oziroma s katerimi so v sorodstvu do četrtega kolena ali v svaštvu do drugega. Stranke jih razun tega, predno se spustijo v v razpravljanje spora, lahko odklonijo, če so sicer dani razlogi, kateri bi utegnili vzbujati pomisleke proti njihovi neprizadetosti ali nepristranosti. Ako odklonjeni član ne prizna odklonitvenega razloga, odloča predsednik takoj končno.

Obrtno sodišče razpravlja in odloča v senatih, obstoječih iz predsednika ali njegovega namestnika in dveh prisidnikov, izmed katerih mora biti eden podjetnik (uradnik žavnih obratov, transportnega ali fabriškega podjetja), drugi pa delavec.

BOLJŠEVIKI SE ZOPET PRIPRAVLJAJO?

LDU Dunaj, 3. jul. (Dun. KU) Ukrajinski tiskovni urad javlja: Govori se, da bo prihodnje dni vsa Ukrajina mobilizirana.

Odgovorni urednik Anton Marinček.
Izdaja konzorcij »Novega časa«.
Tiska jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić
LJUBLJANA, Resljeva cesta 9.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

Tamkaj so se nahajali divji in silni potniki puščave, ki so postali sedaj skoro glavni junaki naše povesti. Lev, ki je bil bolj mirne narave kakor druga zver in katerega je naredila lakota sedaj bolj divjega, je hodil nemirno in silno po svoji ozki kletki sem in tja; in ko se je sem in tja ustavil in gledal naokoli, so se gledalci prestrašeni umaknili in začeli hitreje dihati. Tiger pa je ležal mirno in iztegnjen v vsej svoji dolgoti v kletki ter je le s priložnostnim miganjem repa ali dolgim nepotrpežljivim zevanjem pokazal svoje zanimanje do kletke ali do množice, ki ga je počastila s svojo navzočnostjo.

»Celo v rimskem amfiteatru nisem videl bolj divje živali kakor je oni lev«, je rekel orjaš in mišičast človek na desni strani Sozije.

»Ponižanega se čutim, ko pogledam njegove ude«, je odgovorila na Sozijevo levice šibkejša in mlajša postava, ki je imela svoje roke prekrizane na svojih prsih.

»Suženj je pogledal najprej enega in potem drugega. »Virtus in medio! — Krepost le vedno v sredini!« je zamrmral sam pri sebi. — »lepa družčina zate, Sozija — na vsaki strani en gladijator!«

»Dobro si povedal, Lidon«, je rekel večji gladijator, »jaz čutim isto.«

»In ako pomislim,« je opomnil Lidon s sočutnim glasom, »ako pomislim, da bode plemeniti Grk, ki smo ga videli pred enim ali dvema dneva pred nami tako polnega mladosti in zdravja in veselja, žrtev one pošasti!«

»Zakaj pa ne?« je zagodrnjal Niger divje, cesar je primoral že marsikatega poštenega gladijatorja do ravno takega boja — zakaj ne bi postava prisilila bogatega morilca?

Lidon je vzdihnil, zmajal z ramami in molčal. Medtem so navadni gledalci poslušali z odprtimi usti in uprtimi očmi; gladijatorji so bile zanimive stvari kakor zverine — bili so živali iste vrste; in tako je množica gledala sedaj enega sedaj drugega — ljudi in zverine — in šepetala svoje opazke in že naprej občutila naslednji dan.

»No,« je rekel Lidon in se obrnil v stran, »jaz hvalim bogove, da ni lev ali tiger, s katerim se mi je boriti; celo ti, Niger, si boljši nasprotnik kakor ona dva.«

»Toda ravno tako nevarne,« je dejal gladijator in se divje zasmeljal, in okoli stoječ, ki so občudovali njegove krepke ude in divji obraz, so se tudi smejali.

»Morebiti,« je odgovoril Lidon malomarno, ko se je prerival skozi množico in zapustil zverinjak.

»Prav lahko se okoristim z njegovimi ramami,« si je mislil pametni Sozija ter mu hitro sledil, »množica se gladijatorju vedno umakne; radi tega pojdem takoj za njim in ostanem tako deležen njegovega ugleda.«

Medonov sin je stopal hitro skozi množico in mnogo izmed njih je spoznalo njegov glas in njegov poklic.

»To je mladi Lidon, pogumen dečko; jutri se bori,« je rekel eden.

»Oh! Jaz sem stavil nanj,« je rekel drugi, »glejte kako krepko koraka!«

»Srečo ti želim, Lidon!« je rekel tretji.

»Lidon, moje želje so s teboj,« je napol zašepetala četrta oseba (zala ženska srednjega stanu), »in ako zmagáš, potem lahko slišiš kaj več od mene.«

»Lep možak, pri Veneri!« je zavpila peta oseba, mlada deklica, ki je štela komaj svojih deset let. »Hvala!« je odvrnil Sozija in resno obrnil poklon na samega sebe.

Četudi so bili čistejši Lidonovi nagibi zelo močni in četudi je resnica, da bi si nikdar ne bil izbral tako krvavega poklica, ako bi ne imel upanja, da kmalu osvobodi svojega očeta, ga vseeno ni malo ganilo zanimanje, ki ga je vzbujal. Pozabil je na to, da so mogli ti glasovi, ki so se sedaj glasili polni hvale, jutri vriskati veselja radi njegovega smrtnega boja. Že po naravi silen in brezskrben, kakor tudi velikodušen in sočuten, se je navzel ponosa poklica, o katerem je mislil, da ga zaničuje in je stal pod vplivom družbe, katera ga je v resnici mrzela. Sedaj pa je videl, da je imeniten človek; njegovi koraki so postali še lažji in njegov obraz še bolj ponosen.

»Niger«, je rekel in se naglo ozrl, ko je prišel skozi množico, »pogostokrat sva se

prepirala; midva si sicer ne stojiva nasproti, toda edne izmed naju lahko pade — da mi svojo roko!«

»Prav rad«, je rekel Sozija in iztegnil svojo roko.

»Ha! Kakšen norec pa je to? Misli sem, da je Niger z meno!«

»Odpuščaj zмото,« je odgovoril Sozija milostljivo, »ni vredno besede; zмота se je lahko zgodila — jaz in Niger sva precej iste rasti.«

»Ha! Ha! To je dobro! Niger bi ti vrat prerazal, ako bi te slišal!«

»Vi gospodje arene imate zelo zoprn način govorjenja,« je rekel Sozija, »pogovarjajva se o čem drugem.«

»Vah! Vah!« je rekel Lidon nepotrpežljivo, »nisem razporežen, da bi se razgovarjal s teboj.«

»No, v resnici,« je odvrnil suženj, »moraš imeti resne misli, ki so prevzele tvojo dušo; jutri, mislim, je tvoj prvi poskus v areni. No, prepričan sem, da boš pogumno umrl.«

»Tvoje besede naj zadenejo tvojo glavo!« je rekel Lidon praznovorno, kajti Sozijeve besede mu niso prav nič ugajale. »Umreti! Ne — upam da moja ura še ni prišla!«

»Tisti, ki igra kokco s smrtno, e mora nadejati pasjega lučaja,« je rekel zlobno. »Toda ti si močan človek, in jaz ti želim vso mogočo srečo; sedaj pa: vale!«

S temi besedami se je suženj obrnil in s napotil domov.

(Dalje.)